

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
«СТВОРЕННЯ І ФУНКЦІОНУВАННЯ ЦЕНТРУ
ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ
У ЗАКЛАДІ ПРОФЕСІЙНОЇ
(ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ»**

У методичних рекомендаціях розглянуто загальні положення, порядок створення Центру професійної кар'єри, мета і завдання, напрями і порядок роботи Центру, структура Центру.

Призначені для працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, які створюють Центри професійної кар'єри.

ЗМІСТ

<u>ВСТУП</u>	3
<u>1. Загальні положення</u>	3
<u>2. Створення ЦРК</u>	4
<u>3. Мета ЦРК</u>	4
<u>4. Основні завдання роботи ЦРК</u>	5
<u>5. Напрями діяльності ЦРК</u>	7
<u>6. Порядок діяльності ЦРК</u>	7
<u>7. Структура ЦРК</u>	8
<u>Висновки</u>	9
<u>СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ</u>	10

ВСТУП

В умовах динамічного ринку праці випускнику закладу професійної (професійно-технічної) освіти недостатньо набути лише професійної компетентності, йому також потрібно визначитися з подальшою професійно-освітньою траєкторією, набути навичок працевлаштування, сформувати бажаний та досяжний образ власного професійного майбутнього тощо. Підготовка здобувача професійної (професійно-технічної) освіти до вибору й реалізації професійної кар'єри передбачає створення певної системи, яка б забезпечувала психолого-педагогічний супровід зазначеного процесу.

Організаційно-предметне середовище консультування з професійної кар'єри у закладах професійної (професійно-технічної) освіти може реалізовуватися у формі Центрів розвитку кар'єри (далі – ЦРК). Такий Центр є підрозділом закладу професійної (професійно-технічної) освіти, основною метою якого є комплексна підтримка здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та випускників стосовно кар'єрного розвитку й надання послуг і програм по плануванню й розвитку кар'єри.

Отже, ЦРК є сполучною ланкою між закладом професійної (професійно-технічної) освіти і ринком праці, тобто роботодавцями.

1. Загальні положення

ЦРК є структурним підрозділом закладу професійної (професійно-технічної) освіти (далі – ЗП(ПТ)О).

ЦРК у своїй діяльності керується Конституцією, основними законами України, державними та обласними цільовими програмами, нормативними документами Міністерства соціальної політики України, Державного та обласного центрів зайнятості щодо надання профорієнтаційних послуг населенню, нормативними документами ЗП(ПТ)О, рішеннями педагогічної ради, а також даним Положенням.

Діяльність ЦРК направлена на ефективну роботу щодо сприяння працевлаштуванню здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти та випускників закладу з метою реалізації їхнього права на працю та забезпечення першим робочим місцем, відстеження їхнього кар'єрного зростання, підвищення кваліфікації або перепідготовці у разі потреби, а також на координацію роботи в ЗП(ПТ)О з цих питань. ЦРК створюється з метою надання інформації про конституційні права молоді та випускників закладу освіти; активізації власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції; сприяння розвитку підприємницької ініціативи; опанування навичками самопрезентації, написання резюме та техніці пошуку

роботи; розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці, їх працевлаштування.

Участь та взаємовідносини ЗП(ПТ)О з іншими зацікавленими організаціями у створенні та сприянні діяльності ЦРК регламентуються відповідними угодами.

ЦРК має право розглядати на своїх засіданнях питання, що стосуються працевлаштування випускників та організації практики здобувачів; координувати роботу комісій з означених питань.

Фінансування діяльності та матеріально-технічне забезпечення ЦРК має відповідати високому рівню діяльності та тематичному плану заходів.

Фінансування заходів ЦРК щодо сприяння працевлаштуванню випускників здійснюється за рахунок коштів ЗП(ПТ)О на підставі кошторису, затвердженого керівником в установленому законодавством порядку, а також інших джерел, не заборонених законодавством України.

2. Створення ЦРК

ЦРК створюється у структурі ЗП(ПТ)О в межах встановленої чисельності працівників відповідним наказом директора ЗП(ПТ)О.

Керівництво ЦРК здійснює керівник, який призначається на посаду та звільняється з посади наказом директора ЗП(ПТ)О і організовує свою діяльність відповідно до чинного законодавства України.

Штат ЦРК складають працівники, які працюють за угодою, кількість яких визначається залежно від чисельності здобувачів у ЗП(ПТ)О.

До діяльності ЦРК залучаються представники органів учнівського самоврядування, а також представники соціальних партнерів, роботодавців

3. Мета ЦРК

Метою функціонування ЦРК ЗП(ПТ)О є комплексна підтримка здобувачів і випускників стосовно кар'єрного розвитку й надання послуг з планування й розвитку кар'єри, які допомагатимуть їм у досягненні поставлених кар'єрних цілей, розвитку кар'єрної компетентності тощо.

Така діяльність містить:

- створення банку даних підприємств, установ і організацій для проходження здобувачами виробничої практики та їхнього працевлаштування;
- укладання договорів між ЗП(ПТ)О і підприємствами, установами та організаціями для проходження здобувачами виробничої практики, а також працевлаштування;

- формування у здобувачів навичок планування кар'єри, активного пошуку роботи та самозайнятості.

4. Основні завдання роботи ЦРК

ЦРК сприяє формуванню у здобувачів навичок планування кар'єри, активного пошуку роботи та самозайнятості.

До завдань ЦРК належать:

- сприяння працевлаштуванню випускників;
- проведення постійного аналізу попиту і пропозиції на ринку праці фахівців, підготовку яких здійснює ЗП(ПТ)О;
- налагодження співпраці з державною службою зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями незалежно від форми власності, які можуть бути потенційними роботодавцями для випускників;
- забезпечення координації дій з центральними та місцевими органами виконавчої влади, службами зайнятості населення, підприємствами, установами та організаціями (роботодавцями) щодо оптимального узгодження реальних потреб ринку праці та ринку освітніх послуг;
- здійснення консультаційної підтримки, інформування здобувачів і випускників ЗП(ПТ)О про вакантні місця на підприємствах, в установах та організаціях, що відповідають їх фаховій підготовці (спеціальності), про основні тенденції локального ринку праці, вимоги роботодавців до шукачів роботи, можливості професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації, зокрема на сайті ЦРК та технічної підтримки сайту обласного центру зайнятості;
- консультування психологів і юристів, фахівців служби зайнятості та надання інформації про права та обов'язки молоді, проведення роз'яснювальної роботи серед молоді щодо нормативно-правових актів з питань державного регулювання зайнятості та трудових відносин, а також практична допомога в реалізації отриманих знань;
- допомога в оволодінні навичками пошуку роботи;
- розвиток підприємницької ініціативи, професійних і комунікативних якостей;
- активізація власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості;
- формування активної життєвої позиції та адекватної самооцінки;
- допомога у побудові плану професійної кар'єри на основі забезпечення відповідності особистих характеристик сучасним вимогам ринку праці;

- розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці, їх працевлаштування;
- сприяння молоді у здобутті додаткових професійних вмінь та навичок, підвищення кваліфікації, в тому числі в рамках програм навчання протягом життя та шляхом проходження практики, стажування безпосередньо на підприємствах області;
- координація отримання додаткової освіти на майстер-класах, бізнес-тренінгах, сертифікованих програмах, участі в програмах, проектах щодо соціальної підтримки учнів;
- організація та проведення тренінгів (у т.ч. психологічних, мотиваційних), семінарів-тренінгів професійного спрямування з метою підвищення рівня самооцінки здобувачів, опанування ними ефективних форм та методів техніки пошуку роботи, самопрезентації, спілкування з роботодавцем;
- допомога у написанні власних резюме (в т.ч. за європейськими стандартами), створення, наповнення і актуалізація бази даних резюме здобувачів і випускників ЗП(ПТ)О та інформаційна підтримка процесу рекрутингу;
- організація ярмарок кар'єри, професіографічних екскурсій, презентацій роботодавців, виїзних акцій з використанням мобільних засобів служби зайнятості для сприяння роботодавцям у підборі працівників з числа випускників ЗП(ПТ)О;
- забезпечення можливостей безпосереднього спілкування з роботодавцями, ознайомлення з процесами виробництва, вимогами до працівника, соціальним пакетом;
- організація ефективного використання нових методологій у якісному підборі працівників з числа випускників для забезпечення потреб роботодавців області та формування кадрового резерву;
- організація та участь у семінарах, круглих столах, науково-практичних конференціях, дослідженнях у сфері соціальної роботи з учнівською молоддю та випускниками для сприяння у працевлаштуванні;
- розміщення та постійне оновлення інформаційного наповнення в ЦРК з питань актуальної потреби в кадрах, інформації про нові підходи роботодавців у підборі персоналу, рекомендацій щодо започаткування власної справи та пошуку роботи;
- подання державній службі зайнятості населення за місцем проживання випускника, у якого питання працевлаштування залишається невирішеним, відомостей про нього (за його згодою) та здійснення спільних з державною службою зайнятості населення дій, направлених на пошук першого робочого місця;
- здійснення спільно з державною службою зайнятості населення

моніторингу працевлаштування випускників ЗП(ПТ)О за місцем їх проживання та відстеження кар'єрного зростання;

- висвітлення в засобах масової інформації кращого досвіду і кращих прикладів результатів ефективної діяльності ЦРК, щорічне інформування керівництва ЗП(ПТ)О та здобувачів про проведену роботу шляхом розміщення звіту на інформаційних ресурсах.

5. Напрями діяльності ЦРК

Діяльність ЦРК реалізується за такими напрямками:

- консультаційна робота зі здобувачами (консультації, тренінги, тестування, семінари);
- співпраця з роботодавцями (база вакансій, презентації роботодавців, Ярмарки кар'єри, майстер-класи, економічні екскурсії);
- інформаційна діяльність (сторінка ЦРК на веб-сайті ЗП(ПТ)О, інформаційні буклети, бюлетені, фото, відео тощо);
- партнерство з бізнесом, владою, громадськими організаціями (спільні проекти, обмін досвідом та навчання співробітників ЦРК та здобувачів).

Окремим напрямом діяльності ЦРК є підвищення компетентності здобувачів у сфері спілкування, адже у багатьох немає навичок ефективної комунікації, яка б сприяла успішній професійній діяльності. Консультанти з професійної кар'єри використовують різні тренінгові техніки, групи особистісного зростання, рольові ігри для розвитку у майбутніх фахівців необхідних для ефективного спілкування комунікативних якостей, працюючи у тренінгах із розвитку спілкування.

6. Порядок діяльності ЦРК

Діяльність ЦРК забезпечують керівники, які затверджуються наказом директора ЗП(ПТ)О. Структура ЦРК також затверджується наказом.

Керівники ЦРК забезпечують проведення заходів ЦРК необхідними нормативно-законодавчими, методичними та інформаційно-довідковими матеріалами, складають графіки занять, організовують діяльність згідно з планом, ведуть облік. За необхідності, до проведення заходів можуть залучатися спеціалісти служби зайнятості, тренери, роботодавці, юристи. Відвідувати заходи ЦРК можуть всі здобувачі та випускники ЗП(ПТ)О, які виявили бажання та потребують допомоги у вирішенні проблем пошуку місць проходження виробничої практики та працевлаштування. Групи учасників заходів формуються з урахуванням наступних критеріїв: вік, курс, професія тощо.

Інформація про роботу ЦРК також може подаватися в формі оголошень та інформаційних повідомлень, в процесі проведення різних масових заходів ЗП(ПТ)О та служб зайнятості області.

7. Структура ЦРК

До складу ЦРК входять відповідальні за працевлаштування випускників, відповідальні за організацію виробничої практики, психолог, консультант з професійної кар'єри, юрисконсульт. Усі структурні підрозділи ЦРК покеровуються в своїй роботі відповідними Положеннями, затвердженими директором ЗП(ПТ)О.

ВИСНОВКИ

Посилення конкуренції, збільшення інформаційного навантаження, модернізація освітніх систем актуалізують необхідність створення ЦРК. Віднайти свій трудовий шлях, самореалізуватись і розкрити свій внутрішній потенціал – такі основні цілі у роботі з людьми, які прагнуть досягти успіху у житті або ж відчувають потребу у кваліфікованій допомозі спеціалістів.

ЦРК відіграє важливу роль у забезпеченні професійного та кар'єрного розвитку особистості на етапі набуття професійної освіти з урахуванням особливостей, притаманним ЗП(ПТ)О (контингент, терміни навчання, підготовка за робітничими професіями, перспективи працевлаштування й розвитку кар'єри тощо), та потреб ринку праці.

Отже, ЦРК у ЗП(ПТ)О створюється з метою надання інформації про можливості та права здобувачів та випускників; активізації власних зусиль молоді щодо вирішення проблем зайнятості; формування активної життєвої позиції; сприяння розвитку підприємницької ініціативи; опанування навичками самопрезентації, написання резюме та техніки пошуку роботи; розширення спектру методів пошуку роботи та підвищення конкурентоспроможності випускників на ринку праці, їх працевлаштування.

Основне завдання ЦРК – сприяти професійному становленню майбутнього фахівця, готувати його до планування професійної кар'єри. Модернізація освітніх систем, посилення конкуренції на ринку праці актуалізують розвиток такого виду допомоги, як консультування з питань кар'єри, осередком якої є ЦРК.

Отже, діяльність ЦРК покликана сприяти більш успішному та цілеспрямованому самовизначенню учнівської молоді у її професійному житті.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Біскуп В. С. Консультування з питань кар'єри та його складові [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://intkonf.org/biskup-vs-konsultuvannya-z-pitankareri-ta-yogo-skladovi/>
2. Закатнов Д. Особливості професійного самовизначення учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*. Сер.: Професійна педагогіка. 2015. № 10. С. 29-38.
3. Закатнов Д. Теоретичні засади проектування системи консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України*. Сер.: Професійна педагогіка. 2016. № 12. С. 13-22.
4. Кузьмінська Л. Психологічне забезпечення кар'єрного консультування учнів професійно-технічних навчальних закладів: сутність, завдання, підходи. *Теорія і методика професійної освіти*: Електронне наукове фахове видання. 2016. № 2 (10). Режим доступу до ресурсу: http://tmpe.eor.by/images/Vol._10/16_tmpe_10_kuzminska.pdf
5. Орлов В. Ф. Кар'єрні орієнтації суб'єктів сучасної професійної школи. *Науковий вісник ІПТО. Професійна педагогіка*. 2017. № 13. С. 15-21.
6. Планування й розвиток професійної кар'єри учнівської молоді у системі професійно-технічної освіти: навчальний посібник / [С. В. Алексеева, Л. М. Єршова, Д. О. Закатнов, В. Т. Лозовецька, В. Ф. Орлов]; за ред. Д. О. Закатнова. Житомир: Полісся, 2018.